

14.3.2023

ILMOITUS JÄSENILLE

Asia: Vetoamus nro 0757/2022, S. N., Suomen kansalainen, väitetystä YVA-direktiivin noudattamatta jättämisestä Kolarin kaivoshankkeessa Suomessa

1. Yhteenveto vetoamuksesta

Vetoamuksen esittäjä kiinnittää huomiota siihen, että Suomessa vireillä olevassa Hannukainen Mining Oy:n kaivoshankkeessa olisi rikottu ympäristövaikutusten arvioinnista annetun direktiivin (YVA-direktiivi) 6 artiklan 4 kohtaa. Hän väittää, ettei ympäristövaikutusten arviointia ole tehty tärkeimmistä ympäristövaikutusten arviointia edellyttävistä asioista ja ettei asianomaisille osapuolille ole annettu mahdollisuutta osallistua ympäristöä koskeviin päätöksentekomenettelyihin oikea-aikaisella ja tehokkaalla tavalla, kuten direktiivissä edellytetään. Hän korostaa, että YVA-direktiivi menettää merkityksensä, jos osallistumista vaihtoehtojen arviointiin ei varmisteta. Vetoamuksen esittäjä katsoo, että hänen vetoamuksensa koskee yhtäältä laajaa kysymystä sidosryhmien mahdollisuudesta osallistua ympäristöä koskevaan päätöksentekoon ja toisaalta jäsenvaltion velvollisuutta soveltaa EU:n ympäristölainsäädäntöä tehokkaalla ja yhdenmukaisella tavalla. Hän pyytää siksi vetoamusvaliokuntaa ottamaan tämän ongelman huomioon ja varmistamaan direktiivin yhdenmukaisen ja asianmukaisen soveltamisen.

2. Käsiteltäväksi ottaminen

Vetoamus otettiin käsiteltäväksi 25. marraskuuta 2022. Komissiota pyydettiin toimittamaan tietoja työjärjestyksen 227 artiklan 6 kohdan mukaisesti.

3. Komission vastaus, saatu 14. maaliskuuta 2023

Vetoamus koskee erään suomalaisen viranomaisen eli elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus) väitettyä lainvastaista toimintaa Lapissa Kolarin kaivoshankkeen ympäristövaikutusten arviointiin sovelletun menettelyn yhteydessä.

Vetoomuksessa viitataan myös siihen, ettei ympäristövaikutusten arvioinnista annettua direktiiviä 2011/92/EU¹ (YVA-direktiivi) ole saatettu kaikilta osin osaksi Suomen lainsäädäntöä.

Vetoomuksen esittäjä väittää ELY-keskuksen todenneen ensin, että ympäristövaikutusten arviointia ei ollut toteutettu täysimääräisesti hankkeen joidenkin keskeisten ympäristövaikutusten osalta, mutta hyväksyneen sen puutteista huolimatta.

Vetoomuksen esittäjä kyseenalaistaa yleisön osallistumiseen ympäristöhankkeita koskevaan päätöksentekoon sovellettavan kansallisen lainsäädännön laillisuuden, sillä hänen mukaansa yleisön on mahdollista osallistua vasta siinä vaiheessa, kun hankkeiden arvioinnissa tehtäviin valintoihin ei voi enää vaikuttaa. Vetoomuksen esittäjän mukaan asianomaisille osapuolille ei näin ollen anneta mahdollisuutta osallistua ympäristöä koskeviin päätöksentekomenettelyihin ajoissa ja tehokkaalla tavalla riittävien ympäristövaikutuksia koskevien tietojen pohjalta (kuten YVA-direktiivin 6 artiklan 4 kohdassa edellytetään).

Vetoomuksen esittäjän perimmäinen väite on, että asianomaisen viranomaisen toiminta ja kansallinen lainsäädäntö, johon kyseinen toiminta perustui, ovat vastoin YVA-direktiivin 6 artiklan 4 kohtaa, Århusin yleissopimuksen 6 artiklan 4 kohtaa, joka on pantu täytäntöön direktiivillä, ja useita Euroopan unionin tuomioistuimen tuomioita, erityisesti niitä, jotka on annettu asiassa C-201/02 (52 ja 53 kohta) ja asiassa C-463/20 (56–58 ja 68 kohta).

Vetoomuksen esittäjän Euroopan komissiolle tekemän kantelun käsittely päätettiin.

Sama vetoomuksen esittäjä oli aiemmin 27. tammikuuta 2022 tehnyt komission yksiköille Suomea koskevan kantelun² samasta kaivos Hankkeesta perustuen samaan oikeusperustaan.

Kantelun käsittely päätettiin 20. lokakuuta 2022 seuraavista syistä, jotka on jaoteltu asiassa ilmenevää lainsäädännön ristiriitaisuutta koskevaan näkökohtaan ja yksittäistä virheellistä soveltamista koskevaan näkökohtaan:

Komission käynnistämän rikkomusmenettelyn INFR(2019)2290 yhteydessä komission yksiköt ”käsittelevät jo kysymystä Suomen lainsäädännön yhdenmukaisuudesta YVA-direktiivin kanssa. Yksikkömme ovat arvioineet, että näin ei ole kaikilta osin. Kyseisen rikkomusmenettelyn tuloksena Suomi on muuttanut lainsäädäntöään vuosina 2020, 2021 ja 2022 komission esiin tuomien ongelmien vuoksi. Komission yksiköt arvioivat parhaillaan Suomen toimittamia vastauksia”³.

Tämän lisäksi ”komission käynnistämän rikkomusmenettelyn tarkoituksena on puuttua tapauksiin, joissa on kyse yleisestä käytännöstä, kansallisen lainsäädännön EU:n lainsäädännön noudattamiseen liittyvästä ongelmasta tai EU:n lainsäädännön järjestelmällisestä noudattamatta jättämisestä. Tämä edellyttää konkreettisia todisteita yksittäisistä rikkomuksista, koska todistustaakka rikkomisen olemassaolosta on komissiolla siinä

¹Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/92/EU, annettu 13. joulukuuta 2011, tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista (kodifikaatio), ETA:n kannalta merkityksellinen teksti, EUVL L 26, 28.1.2012, s. 1–21.

²Kantelu on kirjattu viitteellä CHAP(2022)02278.

³Asian käsittelyn päättämistä koskeva 23. lokakuuta 2022 päivätty kirje.

*tapauksessa, että asia saatetaan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi”.*⁴

Kantelija ei kuitenkaan esittänyt kantelussa mitään konkreettista näyttöä yleisestä käytännöstä tai järjestelmällisestä noudattamatta jättämisestä. Sen sijaan kantelija esitti hypoteettisia arvioita mahdollisista tulevista seurauksista, joita koituisi, jos kansallista lainsäädäntöä sovelletaan vastaavasti muihin yksittäistapauksiin.

*Kuten komission yksiköiden asian käsittelyn päättämistä koskevassa kirjeessä todetaan, ”toimivaltaiset kansalliset viranomaiset, myös tuomioistuimet, voivat puuttua tällaisiin tilanteisiin sitä mukaa kun niitä ilmenee. Tämä on itse asiassa niiden velvollisuus: perussopimuksen mukaan jäsenvaltioilla on ensisijainen vastuu unionin oikeuden asianmukaisesta saattamisesta osaksi kansallista lainsäädäntöä, soveltamisesta ja täytäntöönpanosta.”*⁵

On syytä muistaa, että tiedonannossaan ”EU:n lainsäädäntö: parempiin tuloksiin soveltamista parantamalla”⁶ komissio käytti sillä rikkomusmenettelyissä olevaa harkintavaltaa strategisesti ja määritteli rikkomusten ja kantelujen käsittelyä koskevat ensisijaiset painopisteensä. Yksittäisissä tapauksissa, joissa virheellinen soveltaminen ei aiheuta laajempia periaatteellisia kysymyksiä ja joissa ei ole riittävästi näyttöä yleisestä käytännöstä, kansallisen lainsäädännön EU:n lainsäädännön noudattamiseen liittyvästä ongelmasta tai EU:n lainsäädännön järjestelmällisestä noudattamatta jättämisestä, komissio ohjaa kantelijat käyttämään kansallisen tason asianmukaisia muutoksenhakukeinoja, oikeudelliset oikeussuojakeinot mukaan luettuina. Kansalliset tuomioistuimet ovat ”yleisiä tuomioistuimia”, jotka noudattavat unionin oikeutta ja huolehtivat osaltaan sen tehokkaasta täytäntöönpanosta yksittäisissä tapauksissa. Edellä mainittu lähestymistapa vahvistettiin viimeisimmässä tiedonannossa ”EU:n lainsäädäntö: toimiva täytäntöönpano, tulokuntoinen EU”, COM(2022)0518⁷.

Päätelmä

Edellä esitetyistä syistä ja ottaen huomioon komission toimintalinjan virheellistä soveltamista koskevien yksittäisten tapausten käsittelyissä komissio ei suunnittele toteuttavansa jatkotoimia tämän vetoimuksen johdosta.

⁴Ks. edellinen alaviite.

⁵Ks. edellinen alaviite.

⁶ EUVL C 18/10, 19.1.2017.

⁷ KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE, EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN KOMITEALLE – EU:n lainsäädäntö: toimiva täytäntöönpano, tulokuntoinen EU, COM(2022)0518 final.